

Les 1: Een zomerverhaal schrijven

OPDRACHT 1 Wat ga je schrijven en voor wie? En waar let je op?

Je hebt in de basisles gelezen over Keti Koti, een feest dat elk jaar op 1 juli gevierd wordt. Dit feest is in de zomer. En omdat dit de laatste schrijfles is voor de zomervakantie ga je een zomerverhaal schrijven. Als jullie verhalen af zijn, gaan jullie deze aan elkaar voorlezen.

Wanneer is volgens jou een verhaal een goed verhaal? Waar moeten schrijvers op letten?

Welke strategie gebruik je bij het schrijven van een verhaal? Schrijf op wat de stappen van de strategie zijn.

OPDRACHT 2 Voorbereiden: een onderwerp kiezen

Je gaat een verhaal schrijven dat over de zomer gaat of in de zomer kan gebeuren. Werk samen met je schrijfmaatje bij het bedenken van het verhaal. Maar schrijf het verhaal daarna wel zelf.

Verhaalideeën: Hieronder staan ideeën voor een verhaal. Als je zelf een nog beter idee hebt mag dat natuurlijk ook.

- Je bent uitgenodigd voor een feest, maar als je aankomt, staat er staat een bordje 'Het feest is verplaatst'. Maar niet waar het nu is. Hoe kom je toch bij het feest?
- Er is een festival in het park. Iedereen treedt daar op. Mensen gaan zingen, dansen, muziek maken of toneelspelen. Iedereen doet wat anders. Jij moet nog wat verzinnen om te gaan doen wat nog niemand heeft gedaan. Hoe weet je de ander te amuseren?
- Je zit in de auto bij je ouders. Jullie gaan op vakantie. Maar jullie raken verdwaald, want de navigatie doet het niet. Hoe komen jullie weer terug op de goede weg?
- Je wandelt met je ouders en je broertje in de bergen. Jij loopt voorop. Op een gegeven moment draai je je om en zie je niemand meer ... Je ouders niet, je broertje niet. Hoe vind je ze weer terug?

- e. Je kijkt naar buiten om te zien of het mooi weer is. Je ziet een grote raket in de straat staan. Je gaat ernaartoe en de raketdeur gaat open. Een vreemd ruimtewezen komt naar buiten. Hij zegt iets, maar je begrijpt hem niet. Hoe kom je erachter wat hij zegt?
- f. Je bent op fietsvakantie en onderweg krijg je ineens een lekke band. Er is geen fietsenmaker, dus hoe zorg je dat je weer verder kunt fietsen?
- g. Het is heet en je duikt vanaf een pier het water in. Je doet je ogen open en je staat ineens in een nieuwe wereld. Wat is er gebeurd en hoe kom je weer terug in je eigen wereld?
- h. Je loopt door het bos en een groep wolven omringt je. Een ervan spreekt. Hij vraagt of je meegaat om samen gezellig te gaan eten. Zijn ze te vertrouwen? Hoe zorg je ervoor dat je veilig thuiskomt?

Kies een van de ideeën of bedenk zelf een idee voor een verhaal.

Mijn onderwerp is:

1. Denk aan het idee dat je hebt gekozen. Doe je ogen dicht en probeer het verhaal voor je te zien als een film. Vertel daarna aan je schrijfmaatje wat je zag gebeuren. Waar was het? Wie kwamen erin voor? Wat gebeurde er?
2. Schrijf kort je ideeën op, of maak snel een tekening.

3. Bespreek de ideeën met je schrijfmaatje. Kunnen jullie elkaar helpen bij het bedenken van het verhaal? Schrijf de nieuwe ideeën ook op (hierboven of op een los blaadje).

OPDRACHT 3 Het verhaal bedenken met de OPOE-strategie

1. Maak een schrijfplan voor je verhaal. Gebruik hierbij de OPOE-strategie. Zet je ideeën van opdracht 2 in het schema hieronder.

OPOE-schema	
<p>Over wie gaat het verhaal?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wie is de hoofdpersoon of wie zijn de hoofdpersonen? • Komen er nog andere personen in je verhaal voor? • Hoe begint je verhaal? • Waar ben je als het verhaal begint? 	
<p>Wat is het Probleem?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat is het probleem dat opgelost moet worden? • Hoe voel je je als je dat probleem hebt? • Waarom is het belangrijk dat het wordt opgelost? • Waarom is het moeilijk om het probleem op te lossen? 	
<p>Wat is de Oplossing?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lost de hoofdpersoon het probleem zelf op of krijgt hij/zij hulp? • Hoe wordt het probleem opgelost? 	
<p>Hoe is het Einde van het verhaal?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hoe loopt het verhaal af? • Hoe voelt iedereen zich nu het probleem is opgelost? 	

2. Vertel aan je schrijfmaatje hoe je verhaal gaat. Als je nog nieuwe ideeën krijgt, schrijf die dan in het schema erbij.

Verhaaltaal gebruiken

De schrijver van een verhaal wil dat de lezer het verhaal voor zich ziet als een film. En dat de lezer voelt wat de personen in het verhaal voelen. Daarom laat de schrijver **met woorden zien wat er gebeurt**.

Bijvoorbeeld:

De schrijver schrijft dus niet: *Lucas was heel erg **bang**.*

Maar de schrijver schrijft: *Lucas rilde over zijn hele lichaam. Hij durfde bijna geen adem te halen. Het was alsof er een koude hand over zijn rug streek.*

De schrijver heeft het woord **bang** niet gebruikt. Maar de lezer voelt wel dat Lucas bang was. Want dat heeft de schrijver met woorden laten zien.

OPDRACHT 4 Verhaaltaal gebruiken (formuleren)

1. Lees de uitleg hierboven.
2. Schrijf bij elke zin hieronder een paar regels in verhaaltaal. Het vetgedrukte woord mag je niet gebruiken.

Emma had **heel veel dorst**.

De feesttent was **heel groot**.

Yara ziet er **moe** uit.

OPDRACHT 5 Je verhaal schrijven

Schrijf nu je verhaal. Gebruik hierbij alles wat je hebt bedacht bij opdracht 3. Denk ook aan verhaaltaal (opdracht 4). En werk netjes, want in les 2 gaat iemand anders je verhaal voorlezen.

Les 2: Een zomerverhaal schrijven

OPDRACHT **6** Luisteren naar de verhalen van anderen

1. Werk samen in een groepje. Je geeft jouw verhaal aan je buurman of buurvrouw. Iedereen in het groepje leest nu om beurten het verhaal van een ander voor.
2. Na het lezen van een verhaal geeft elk groepslid eerst een top. Daarna geef je een tip, of je stelt een vraag.
 - Een **top**: wat vind je goed aan het verhaal?
 - Een **tip**: hoe zou de schrijver het verhaal nog beter kunnen maken?
 - Een **vraag**: waar zou je nog meer over willen weten?
3. Luister goed naar de anderen. Schrijf op wat ze over jouw verhaal zeggen:

Tops: Dit vinden ze goed aan mijn verhaal:

Tips: Dit kan mijn verhaal nog beter maken:

Vragen: Hier willen de anderen meer over weten:

OPDRACHT 7 **Herschrijven: je verhaal verbeteren**

Verbeter je verhaal en maak het helemaal af. Denk aan de volgende dingen:

- Gebruik de tips en vragen uit opdracht 6.
- Kijk nog eens naar het OPOE-schema uit opdracht 3. Staan alle stappen in je verhaal?
- Controleer je taalgebruik. Kloppen de zinnen? Heb je verhaaltaal gebruikt?
- Zorg dat je verhaal er netjes en leuk uitziet.

OPDRACHT 8 **Terugkijken: het schrijven bespreken**

1. Is het je gelukt om verhaaltaal te gebruiken in je verhaal? En is je verhaal er beter door geworden?

2. Wat vonden je klasgenoten van jouw verhaal? Welke tips of welke vragen heb je gebruikt om je verhaal te verbeteren?

3. Wat vond je van je eigen verhaal toen het voorgelezen werd? Denk je dat het ook helpt om je verhaal aan jezelf voor te lezen, als je het wilt verbeteren?

Een zomerverhaal schrijven

Genre:	verhaal	Strategieles 1 wk 35 verhaal met een monster
Schrijftaak:	Een verhaal schrijven dat zich afspeelt in de zomer met een probleem om op te lossen	Formuleerles 1 wk 50 verhaal in de kersttijd
Lesdoel:	Toepassen van de OPOE-strategie en gebruik maken van verhaaltaal bij het schrijven van een verhaal.	Strategieles 2 wk 15 een uitdagende tocht
Nieuwsbegrip- onderwerp:	Keti Koti	Formuleerles 2 wk 26 verhaal in de zomer

De Nieuwsbegrip schrijflessen werken met één handleiding voor A en B. Kijk voor meer uitleg op blz. 5.

Overzicht van lesactiviteiten

Les 1

0. Schrijftaak bespreken

- Strategie-instructie:** OPOE-strategie ophalen.
- Onderwerp kiezen:** De leerlingen kiezen een verhaalidee uit de suggesties.
- Inhoud verzamelen en schrijfplan maken:** De leerlingen bedenken het verhaal, bespreken het met een schrijfmaatje en noteren de ideeën in het OPOE-schema.
- Formuleren:** Oefenen met verhaaltaal.
- Verhaal schrijven:** De leerlingen schrijven de eerste versie van hun verhaal.

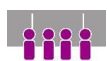
Les 2

- Test je tekst:** De leerlingen lezen elkaar in drie- of viertallen de verhalen voor, en geven bij elk verhaal een tip en een top en stellen een vraag.
- Tekst verbeteren:** De leerlingen herschrijven hun verhaal aan de hand van de gegeven tips en gestelde vragen.
- Reflecteren:** De leerlingen kijken terug op de schrijftaak.

Vooraf

- Lees vooraf beide lessen door. De **OPOE**-strategie is: **O**ver wie gaat het verhaal? – **P**robleem – **O**plossing – **E**inde
- In opdracht 2 en 3 werken leerlingen samen in tweetallen, in opdracht 6 in drie- of viertallen: deel deze vooraf in. Leerlingen schrijven in principe wel ieder hun **eigen verhaal** in deze lessen.

Toelichting bij de gebruikte symbolen

= hele groep

= groepjes

= tweetallen

= individueel

Handleiding Les 1: Een zomerverhaal schrijven

Materiaal

- Voor de leerlingen: opdrachtenblad en blaadjes om de teksten op te schrijven
- OPOE-poster op het digibord: <https://bit.ly/3TUexyj>

Introductie: wat ga je schrijven en voor wie?

- Herinner de leerlingen aan Keti Koti, het Nieuwsbegriponderwerp. en noem de schrijftaak voor deze lessen:

Keti Koti is altijd in de zomer, dus vaak met mooi weer. Je gaat een verhaal schrijven dat te maken heeft met de zomer. In de zomer doe je vaak van alles en kan er dus ook wel eens iets misgaan, waar je een oplossing voor moet zoeken. Dat beschrijf je in je verhaal, én je probeert daarbij ook echte verhaaltaal te gebruiken.

Leg de leerlingen uit:

- dat ze vandaag de eerste versie schrijven en dat ze in les 2 elkaar tips geven om het verhaal nog beter te maken, en daarna het verhaal helemaal afmaken;
- dat ze vandaag oefenen met verhaaltaal, zodat ze die in hun verhaal kunnen gebruiken;
- dat ze aan het eind van les de verhalen aan elkaar voor kunnen lezen, of in andere klassen (van jongere leerlingen) voorlezen. Spreek dit af met de leerlingen.

OPDRACHT 1

Instructie: hoe schrijf je een verhaal?

1. Haal de OPOE-strategie op.
2. Open de OPOE-poster op het digibord. Laat zien welke stappen erop staan.

Differentiatie: Bij niveau A zijn de beginletters gegeven, bij niveau B niet. Geef de B-leerlingen bij stap 1 een of meer letters als ze de strategie toch niet goed meer blijken te kennen.

OPDRACHT 2

Vorbereiden: een onderwerp kiezen

1. Laat de leerlingen voor zichzelf de verhaalideeën lezen. Vraag een aantal leerlingen om er een op te lezen. Laat andere leerlingen vertellen of ze al een idee hebben voor hun verhaal.
2. De leerlingen bespreken met hun schrijfmaatje welke ideeën ze ieder krijgen voor hun (eigen!) verhaal en proberen het te beschrijven alsof ze het in een film zien. Ze kunnen ook hun idee kort opschrijven of er een snelle tekening van maken.

Differentiatie: Laat leerlingen voor wie het moeilijk is om een idee uit te werken samen aan één idee werken. In de volgende opdrachten werken ze samen aan dat idee, maar ze schrijven wel hun eigen verhaal (vanaf opdracht 5).

OPDRACHT 3 Het verhaal bedenken met de OPOE-strategie

1. De leerlingen gebruiken het OPOE-schema om hun verhaal te plannen.
2. De leerlingen vertellen hun schrijfmaatje, met behulp van het ingevulde schema, wat hun verhaalidee is.

Differentiatie: Goede schrijvers kunnen vanaf deze opdracht zelfstandig werken. Zet de zwakste schrijvers aan de instructietafel. Help ze met het schriftelijk formuleren van hun gedachten en de verhaalstructuur.

OPDRACHT 4 Verhaaltaal gebruiken (formuleren)

1. Bespreek met de leerlingen het voorbeeld in de uitleg. Kunnen ze nog een zinnetje toevoegen om de angst van Lucas te beschrijven?
2. De leerlingen oefenen met het zelf formuleren van verhaaltaal: beeldende zinnen.

Differentiatie: de oefening kan pittig zijn en daarom kun je ervoor kiezen deze, of in ieder geval die bij de eerste zin, gezamenlijk met de leerlingen te doen.

Voorbeelden bij de verhaaltaal-oefening

Emma had **heel veel dorst**.

Haar keel was droog, het leek wel een handdoek op het strand. En binnen in haar lichaam voelde ze, ja wat eigenlijk? Het leek het wel een woestijn. Emma snakte naar water. Al waren het maar drie druppels, dacht ze.

De feesttent was **heel groot**.

Cas stond voor de tent. Waar was de ingang? Hij begon te lopen en eindelijk vond hij hem. Hij stapte naar binnen. Lange rijen tafels stonden er, wel tien achter elkaar. Links zag hij de zijkant van de tent, maar rechts zag hij alleen de tafels in de verte verdwijnen.

Yara ziet er **moe** uit.

Yara zit op het bankje, onderuitgezakt. Haar hoofd hangt achterover. We horen haar diep zuchten. 'Pff,' zegt ze.

OPDRACHT 5 Je verhaal schrijven

De leerlingen schrijven hun verhaal. Wijs hen op het volgende:

- Bedenk dat je klasgenoten je publiek zijn: zij moeten de verhalen kunnen lezen. In de volgende les lezen jullie in een groepje elkaars verhalen voor. Maak er dus een mooi verhaal van, én schrijf alles netjes en begrijpelijk op.
- Gebruik bij het schrijven van je verhaal wat je bij opdracht 3 in het OPOE-schema hebt gezet.

Differentiatie: leerlingen die niet tot schrijven komen, laat je eerst mondeling vertellen hoe hun verhaal gaat of begeleid je stap voor stap door hun schema.

Afronding

Maak afspraken over het verder afmaken van het verhaal. Vertel de leerlingen dat ze in les 2 de verhalen aan elkaar voorlezen en er tips en tops bij geven om ze nog beter te maken.

Handleiding Les 2: Een zomerverhaal schrijven

Materiaal

Voor de leerlingen: opdrachtblad van les 1 en les 2, en het verhaal dat ze in les 1 geschreven hebben.

Vooraf

In opdracht 6 werken de leerlingen in groepjes van drie of vier, waarbij schrijfmaatjes niet bij elkaar in het groepje zitten. Bij opdracht 7 werken ze weer individueel.

OPDRACHT 6 Luisteren naar de verhalen van anderen

1. De leerlingen werken samen in groepjes van drie of vier (géén schrijfmaatjes bij elkaar). Iedere leerling geeft zijn verhaal door aan een groepslid, waarna iedereen in het groepje het verhaal van de ander voorleest.
2. Na elk verhaal geeft ieder groepslid een **top** en een **tip** aan de schrijver. Ook stelt ieder groepslid een **vraag** aan de schrijver.
3. De leerlingen noteren de tops, tips en vragen die ze van de groepsleden bij hun eigen verhaal hebben gekregen.

OPDRACHT 7 Herschrijven: je verhaal verbeteren

1. Zeg de leerlingen dat ze hun verhaal kunnen verbeteren en definitief maken. Daarbij kunnen ze de ideeën en vragen van opdracht 6 gebruiken.
2. De leerlingen maken de definitieve versie van hun verhaal.

Differentiatie: leerlingen die snel klaar zijn, herschrijven een extra fragment uit hun verhaal met verhaaltaal.

3. Bespreek met de leerlingen wat ze verder met de verhalen zullen doen, zodat iedere leerling uit de eigen (of een andere) groep ze kan lezen of kan horen zoals afgesproken aan het begin van les 1.

OPDRACHT 8 Terugkijken: het schrijven bespreken

Laat de leerlingen de vragen beantwoorden en bespreek deze kort.

Bespreek ook of ze de verhalen door jongere leerlingen willen laten lezen en hoe ze dit regelen. Het kan daarnaast leuk zijn de verhalen te bundelen tot een boekje.

Verschillen in de lessen tussen niveau A en B

	B	A
Opdrachtenblad	Taalgebruik groep 7/8	Taalgebruik groep 5/6
Opdracht 1	Letters van de strategie niet gegeven	Letters van de strategie gegeven
Opdracht 2	Kiezen uit acht verhaaldeeeën	Kiezen uit zes verhaaldeeeën
Opdracht 3	Meer vragen in OPOE-schema	Iets minder vragen in OPOE-schema

Niveaus bij Nieuwsbegrip Schrijven:

Verschillen tussen leerlingen kunnen op het gebied van schrijfvaardigheid groot zijn. In de Nieuwsbegrip schrijflessen gaan we hier op de volgende manieren mee om:

Niveau A en B hebben **verschillende opdrachtbladen**. De instructies zijn op niveau A eenvoudiger geformuleerd en opdrachten kunnen eenvoudiger zijn.

- A en B hebben **dezelfde handleiding**. De schrijftaak en de lesopbouw is op beide niveaus hetzelfde. Zo nodig geeft de handleiding aan wat het verschil is tussen A en B.
- Aan leerlingen uit groep 5-6 stel je **andere eisen** dan aan leerlingen in groep 7-8 waar het gaat om de kwaliteit van hun tekst. Deze eisen vind je terug in de rubrics: niveau A presteert op A1 en A2, B presteert op B1 en B2.
- In de handleiding vind je eveneens **extra aanwijzingen voor zowel betere als minder goede schrijvers**. Dit zijn aanwijzingen die voornamelijk betrekking hebben op meer of minder ondersteuning of uitdaging. Voorbeelden zijn: extra stukje schrijven voor snelle leerlingen of werken aan de instructietafel voor langzamere leerlingen.

Rubrics

Is de opbouw van het verhaal goed? Staan alle OPOE-stappen erin?

B2	B1	A2	A1
Het verhaal is duidelijk opgebouwd. De OPOE-stappen staan er duidelijk in en ze sluiten goed op elkaar aan.	Het verhaal is duidelijk opgebouwd. De OPOE-stappen staan er bijna allemaal duidelijk in, maar sommige stukken zijn nog niet logisch of lezen nog niet lekker.	Hier en daar herken je in het verhaal de OPOE-stappen. Van sommige gebeurtenissen weet je niet goed bij welke stap ze horen.	Het verhaal heeft allerlei gebeurtenissen. Maar de OPOE-volgorde is er niet in te herkennen.

Kan de lezer het verhaal meebeleven?

B2	B1	A2	A1
<p>Het is een boeiend verhaal voor de lezer: de lezer kan het duidelijk voor zich zien en helemaal meebeleven. Op verschillende plaatsen is (goede) verhaaltaal gebruikt.</p>	<p>Sommige stukken in het verhaal zijn heel goed voor je te zien en zijn dus leuk om te lezen. Maar nog niet overal is (goede) verhaaltaal gebruikt.</p>	<p>Soms wordt er wel eens verhaaltaal gebruikt, maar op aardig wat plekken niet. De lezer kan het verhaal nog niet echt meebeleven.</p>	<p>Het verhaal heeft wel gebeurtenissen, maar er wordt geen verhaaltaal gebruikt. De lezer kan het saai vinden.</p>

Zijn de woorden goed geschreven en zinnen goed geformuleerd?

B2	B1	A2	A1
<p>Bijna alle zinnen zijn goed geformuleerd en de tekst bevat bijna geen tot geen spelfouten.</p>	<p>Minstens driekwart van de zinnen is goed geformuleerd. Er staan af en toe nog woorden met spelfouten in de tekst.</p>	<p>Minstens de helft van de zinnen is goed geformuleerd. Niet alle woorden zijn goed gespeld.</p>	<p>Een enkele zin is goed geformuleerd. Veel woorden zijn niet goed gespeld.</p>